

הלב", והיינו כשאין כל מחשבות הלב בתורה, הלב תר אחרי דברים אחרים ונעזר בעינים. ואמרו באדר"נ פ"כ: "ר"ח סגן הכהנים אומר: "כל הנותן דברי תורה על לבו, מבטלין ממנו הרהורי שטות, הרהורי זנות והרהורי יצה"ר". והכוונה היא לומר שכל שמחשבות לבו כולם פונים לה', אין מקום יותר להרהורי שטות שהם סתם דמיונות חול על הא ועל דא, וכן לא הרהורי זנות, דהא כל מחשבותיו מרוכזים בכל רגע בתורה. וזהו: "והיו... על לבבך" וממילא "ולא תתורו אחרי לבבכם", כי הלב חומד בטבעו לדמיונות חול או עבירה ואין ניצל מהם מי שליבו פנוי מתורה אפילו רגע אחד, מפני שאין כח המחשבות נח כלל, ועל-כן אם נותן כל לבו לה' ניצל מכל ההרהורים.

ועתה מובן מה שאמרו חז"ל על יעקב: אצל לבן גרתי - ותרי"ג מצוות שמרתי. ותימה גדולה, דהא חסרים לו מאות מצוות של ביהמ"ק, כהנים, לויים, מלכים, נשים, עבדים, גרים, גרושין, יבום ועוד ועוד, עד שאין לו אלא מעט מן המעט, והאיך יאמר דבר שעשיו אחיו שומעו וילעג לו, דהא בוודאי שקר הוא, שאי אפשר לו לקיימם כלל. אלא כוונת חז"ל היא שיעקב למד בבית שם ועבר י"ד שנה כנגד שני עבודתו על רחל ולא, והכין צידה לדרך - והיינו שידע כל תרי"ג מצוות לכל פרטיהם בעל-פה ממש ואמר לחכמה אחותי את, ואז כשהגיע ללבן ורעה צאן, לכאורה לא עסק בתורה כלל, שהרי יומם ולילה עסק בצאן לבן. אלא ודאי שבזמן שרעה צאן לא פסיק פומי ומחשבותיה מגירסא די"ד שנה שהיה בבית שם ועבר. וכל הלומד פרשת עולה, כאילו הקריב עולה וכן כל המצוות שלומדם כאילו קיימם, וזהו שאמר: אצל לבן גרתי, ותרי"ג מצוות שמרתי. ועתה מובן למה הקב"ה נתגלה ליעקב אחר שנטמן י"ד שנה בבית שם ועבר ואמר לו "ושמרתך בדרך", דמאחר שיעקב שמר התורה בליבו, הקב"ה אמר לו: שמרת לי תורתך, אשמור אותך בכל אשר תלך.

ועתה יש להבין, כיצד ע"י רמז של ציצית בגימטריא תרי"ג הוא נזכר בכל המצוות, דהא אינו נזכר אלא באופן כללי שיש תרי"ג מצוות, אך איך וכיצד יגיע מזה לעשייתם והא אינו זוכר המצוות עצמם? אלא ודאי הכוונה, שכמו שיש ראשי פרקים וראשי מסכתות (אבות דר"נ פכ"ה), כך יש ראש לכל המצוות, שרימזו הוא ציצית - היינו תרי"ג. ומכאן מיד שנזכר מתחיל לעשות חזרות על לימודו ממצוה ראשונה בתורה (פריה ורביה) ואח"כ שניה (ברית מילה) ואח"כ השלישית (גיד הנשה) וכן הלאה אחר שעשה רמזים לכל התרי"ג וחוזר עליהם במהירות, ואז יודע וזוכר כל המצוות, וכל מצוה שאומרה בפיו וחושבה במחשבתו, באותו רגע אילו היתה מזדמנת לו היה מקיימה, הרי מעלה עליו כאילו קיימה. והבן זאת היטב, כי הם חיינו ואורך ימינו, והקב"ה מצרף מחשבה למעשה, אך ללא זכרון המצוה לא יחשב שקיימה.

ה. משנה סדורה

בתענית (ח). איתא: "ר"ל אומר: אם ראית תלמיד, שלימודו קשה עליו כברזל, בשביל משנתו שאינה סדורה לו". ומפרש רש"י: "שלימודו קשה עליו כברזל - שקשה הוא לו מרוב קושיות, בשביל משנתו שאינה סדורה לו ואינו זוכר מה כתיב בה, ולפיכך אינו יודע לפרק הקושיות, אי נמי שגורסה בטעות, פוטר על החיוב, ומחייב על הפטור, ומקשה עלה מדוכתא אחרית". (כלומר הקושיות באות מתוך טעות בגירסתו). ויש להבין למה אומר קשה עליו "כברזל", למה אמר דווקא